

Työkykyä Satakuntaan -Satakunnan työkyvyn kehittämishanke

Satakunnan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä

22.12.2022

Hankkeen tausta

- Työkykyä Satakuntaan –hankkeen toiminta-aika 1.12.2020-31.12.2022.
- Hankesuunnitelma kohdistui sekä työkyvyn tukeen tulevaisuuden sote-keskuksissa, että tuetun työllistymisen menetelmiin.
- Työkykyä Satakuntaan –hanketta hallinnoi Satakunnan sairaanhoitopiiri, hankkeessa ei ollut osatoteuttajia.
- Hankkeen kokonaisbudjetti oli 947 000 euroa, josta omarahoitusosuus oli 20% eli 189 400 euroa.

Hankkeen tausta

- Kehittämistyössä lähtökohtana oli tieto siitä, että työikäisten asiakkaiden työkyvyn tuen tarpeiden tunnistaminen peruspalveluissa ja tarvittaessa ohjaaminen eteenpäin erityistason palveluihin, kuten kuntoutustutkimukseen, voi parantaa kuntoutumisen oikea-aikaisuutta ja edistää osatyökykyisten työttömien työllistymistä.
- Satakunnassa nähtiin tärkeäksi panostaa työikäisten työkyvyn tuen palveluihin ja turvata työkykyä jatkossakin.
- Erityisesti maakunnassa haluttiin tehostaa työkykyyn vaikuttavien sairauksien ennaltaehkäisyyn, hoitoon ja kuntoutukseen, jotta työikäiset pystyisivät jatkamaan työssä ja työnhakijoina, eivätkä eläköityisi enneaikaisesti.
- Satakunnassa oli huomattu työhönvalmennuksen ja ammatillisen kuntoutuksen osaamisen kehittämistarve, samoin asiakaskohderyhmän työ- ja toimintakyvyn vahvistaminen ja työllistymisen edistäminen.
- Satakunnassa haluttiin panostaa terveydenhuollon, työllisyydenhoidon ja TE-toimiston yhteistyöhön ja selkeyttää yhteisiä toimintakäytäntöjä.
- Yhdessä kehitetyt ja pilotoidut toimintamallit ovat monistettavissa kaikkiin Satakunnan sote-keskuksiin, sekä monialaisessa yhteistyössä tehtäviin toimenpiteisiin asiakkaiden työkyvyn- ja työllistymisen tukemiseksi ja edistämiseksi.

Hankkeen tavoitteet

Työkyvyn tuki tulevaisuuden sote-keskuksissa –toimenpidekokonaisuuden osalta tavoitteena oli:

- Vahvistaa työttömien ja osatyökykyisten työkyvyn tuen tarpeiden tunnistamista.
- Mallintaa asiakkaiden tarpeista lähtevä työkyvyn tuen palvelukokonaisuus, varmistaa oikea-aikaiset, yksilölliset palvelupolut sekä vahvistaa asiakkaan osallisuutta palvelupolulla.
- Vahvistaa nuorten kuntoutumisprosessia niin, etteivät opinnot keskeydy.
- Sujuvoittaa asiakkaan prosessia mm. digitaalisia menetelmiä hyödyntäen.
- Parantaa työterveyshuollon ulkopuolella olevien työkäisten kuntoutusprosessissa tulevaisuuden sote-keskuksen ja erikoissairaanhoidon yhteistyötä ja selkeyttää tehtäväjako Kuntoutuskomitean mietinnön mukaisesti.
- Lisätä ammattilaisten osaamista, mm. työkyvyn tuen toimintamallien, työkykykuntoutuksen osaaminen ja kuntoutuksen arviointiosaaminen.
- Sopia yhteinen alueelliset tarpeet huomioiva Satakunnan työttömien terveystalvelujen toimintamalli ja vahvistaa terveydenhuollon roolia mallissa.
- Parantaa viranomaisyhteistyötä siten, että näkyväksi tulee myös kustannusvaikutus.

Hankkeen tavoitteet

Tuetun työllistymisen menetelmien osalta tavoitteena oli:

- Parantaa tuetun työllistymisen mallin asiakaslähtöisyyttä ja asiakkaan osallisuutta palvelupolulla.
- Vahvistaa työllistämistä tukevia sosiaalihuollon palveluja.
- Vahvistaa työhönvalmennuksen ja työkykykuntouksen käyttöä sekä arvioida menetelmien vaikuttavuutta ja soveltuvuutta.
- Parantaa ammattilaisten osaamista (esimerkiksi työvalmentajan koulutus oppisopimuskoulutuksena).
- Kehittää ryhmämuotoista työhönvalmennusta.
- Verkostoida ja sovittaa yhteen eri viranomaisten työllistämistä tukevat palvelut, mm. määritellä yhdyspintojen välinen ohjaus ja prosessit sote-keskuksen ja työllisyyspalveluiden kanssa.
- Lisätä asiakkaiden mahdollisuuksia uudelleen- tai lisäkouluttautumiseen yhteistyössä oppilaitosten kanssa.
- Lisätä yrittäjien ja työnantajien ymmärrystä osatyökykyisten työllistämisen hyödyistä sekä parantaa työnantajayhteistyötä työllistämiseen tähtävällä polulla, mm. jalkautuva tuki eri tahoille.

Toimenpiteet

Toimenpiteet työkyvyn tukeen tulevaisuuden sote-keskuksissa

- Toimenpide 1. Työllistymistä tukevan kuntoutusosaamisen vahvistaminen peruspalveluissa
- Toimenpide 2. Kuntouttava opiskelu monialaisena yhteistyön
- Toimenpide 3. Työttömien ryhmämuotoisen työkykytoiminnan kehittäminen ja mallintaminen
- Toimenpide 4. Työnjaon kehittäminen sote-keskusten ja maakunnallisten toimijoiden välillä
- Toimenpide 5. Osaamisen vahvistamiseen tähtäävää koulutus

Toimenpiteet

Toimenpiteet tuetun työllistymisen menetelmiin

- Toimenpide 6. Pitkäaikainen työllistymisen tuki heikossa työmarkkinatilanteessa oleville
- Toimenpide 7. Työllistämistä tukevan palvelupolun/ toimintamallin luominen Satakuntaan ja polun kuvaus
- Toimenpide 8. Laatukriteereihin perustuva tuetun työllistymisen työhönvalmennuksen käyttöönotto
- Toimenpide 9. Osaamisen vahvistaminen tuetun työllistymisen työhönvalmennustyössä
- Toimenpide 10. Osaamisen vahvistaminen tuetun työllistymisen menetelmistä

Keskeiset tulokset

- Merkittävimmin hanke on onnistunut siinä, että yhteistyössä sote-toimijoiden kanssa on lähdetty selkeyttämään työkyvyn tuen palveluiden pirstaleista kokonaisuutta. Kehittäminen on vaatinut onnistuakseen sen, että toimijoilla on samansuuntainen käsitys siitä, mihin palveluilla voidaan ja halutaan vaikuttaa.
- Hankkeessa yhteistyössä toimijoiden kanssa kuvattu työkyvyn tuen palvelukokonaisuus on lisännyt ymmärrystä työllistymisen tuen kokonaisuudesta. Hankkeessa on onnistuttu vaikuttamaan sote-keskuksen ja erityisesti terveydenhuollon rooliin työllistymisen tukijana.
- Yhteistyön lisäksi on onnistuttu lisäämään uudenlaista tapaa tehdä työtä verkostoissa. Samanaikaisesti on onnistuttu vahvistamaan sote-palveluissa työkyvyn tuen tarpeen tunnistamista ja palvelutarpeen mukaista asiantuntemusta. Ammattilaisten verkostoissa on jaettu hyviä toimintakäytäntöjä ja saatu myös kollegiaalista tukea, joka on lisännyt osaamista.
- Piloteissa on vahvistettu myös TE-palveluiden ja erikoissairaanhoidon, erityisesti kuntoutustutkimuksen ja psykiatrian välistä yhteistyötä. Osittain tässä on ollut taustalla se, että työkyvyn tuen palvelut ovat olleet vasta kehityksessä sote-keskuksissa. Pilotit ovat kuitenkin nostaneet esille tarpeen kehittää työkyvyn tuen tiimien ja erikoissairaanhoidon yhteistyötä. Erikoistason osaamista kannattaa tuoda työkyvyn tuen tiimien tueksi, ja tästä on saatu hyviä kokemuksia esimerkiksi pilotoimalla matalan kynnyksen konsultaatioita.
- Satakuntaan on luotu runsaasti erilaisia verkostoja, mm. maakunnalliset verkostot työttömien terveystarkastuksia tekevästä terveydenhoitajista, työhönvalmentajista sekä kuntouttavan työtoiminnan ammattilaisista.
- Yhdessä on lähdetty vahvistamaan ymmärrystä siitä, miten sote-palveluilla voidaan vaikuttaa työikäisten työelämässä pysymiseen, työelämään pääsyyn ja työelämään paluuseen.

Keskeiset tulokset

- Tuen, koordinoinnin ja riittävän pitkäkestoisen seurannan avulla pystytään välttämään palvelupolkujen keskeytymisiä ja siitä johtuvia toistuvia palveluihin uudelleen ohjaamisia
- Sosiaalihuollon työllistymistä tukevien palveluiden avulla voidaan edistää kehitysvammaisten ja vammaisten henkilöiden työelämäosallisuutta ja työllistymistä sekä kuntoutumista työelämään pitkän työttömyyden jälkeen
- Kun työkyvyn tuen tiimien osaamista saadaan vahvistettua, saadaan vahvistettua terveydenhuollon asiantuntemusta työllistymissuunnitelmien laatimisessa ja työhön kuntoutumisen seurannassa.
- Työvalmennukseen ja työkyvyn tukeen liittyvät koulutukset ovat olleet alueella tarpeellisia. Ne ovat toimineet pohjana sekä sille, että on luotu yhteistä ymmärrystä työkyvyn tuen kokonaisuudesta, sekä vahvistaneet ammattilaisten osaamista työkyvyn tukemisesta käytännön työssä.
- Työkyvyn tuki- ja työhönvalmennus -käsitteet ovat haasteellisia, koulutus on omalta osaltaan tehnyt käsitteitä tutuksi ja niiden sisältöä ollaan saatu pohtia alueen toimijoiden kanssa

Mittarit

- Satakunnan hyvinvointialueen terveystalouksissa on tarkoitus seurata toimintaa nelikenttämallin mukaisesti ja työkyvyn tuen tiimin toimintaa on hyvä seurata samoin periaattein.
- Seurannassa tulee samaan aikaan seurata toiminnan tuottavuutta, vaikuttavuutta, asiakastyytyväisyyttä ja henkilöstötyytyväisyyttä.
- Työkyvyn tuen tiimin toimintaa on tärkeä seurata, niin asiakkaan tilanteen etenemisen kannalta kuin työkyvyn tuen tiimin toiminnan kehittymisen kannalta.
- Jotta seurantatietoja voidaan hyödyntää, on seurannan hyvä olla systemaattista, säännöllistä ja perustua numeerisesti seurattaviin mittareihin.
- Mittareita valittaessa pitää yhteisesti sopia, miksi mitataan, mitä halutaan mitata ja miten mitataan.
- Ilman systemaattisuutta ja mittarien käyttöön sitoutumista, ei seurannasta saa luotettavaa tietoa.
- Seurannan avulla voidaan nähdä niin yksittäisen asiakkaan tilanteen suhteen kuin tiimin toiminnan suhteen, mihin suuntaan ollaan menossa ja onko suunta haluttu, vai pitäisikö suuntaa jotenkin muuttaa.

Mittarit

Suositus työkyvyn tuen tiimin toiminnan vaikutusten arviointiin nelikenttämallin mukaan:

1. Tuottavuus: Tulevaisuudessa lasketaan esimerkiksi työkyvyn tuen tiimin resurssimenot suhteessa kunnan säästämään työmarkkinatukimaksuun.

Mitattavia asioita:

- asiakasmäärä (kaikki, sisältäen myös konsultaatiot)
- eläkkeelle siirtyneet
- työelämään siirtyneet
- opiskelemaan siirtyneet
- palvelun läpimenoaika
- jatkossa myös läheteiden määrä

Tuottavuus 1.

Asiakastyytyväisyys 3.

Vaikutavuus 2.

Henkilöstötyytyväisyys 4.

Mittarit

2. Vaikuttavuusmittarit:

- Kykyviisari
- Whodas 2.0
- Työkykypistemäärä

Mitattavia asioita:

- asiakasvastaava-mallin mukainen toiminta
- hoitosuunnitelmien laadintamäärät, tulevaisuudessa mahdollisesti käytössä yhteinen asiakassuunnitelma
- asetettuihin tavoitteisiin vastaaminen (miten seurataan, selviää tulevaisuudessa)
  - asiakkaan tavoitteisiin vastaaminen
  - tiimin toiminnalle asetettuihin tavoitteisiin vastaaminen
- työkyvyn edistyminen palvelun aikana

Mittarit

3. Asiakastyytyväisyysmittarit:

- NPS-kysely
- Tekstiviesti-kysely asiakkaille
- Muu laadittava kysely asiakkaille sovittuina ajankohtina, esimerkiksi 3 kuukauden välein
- Mittareina mahdollisesti tulevaisuudessa myös: EQ-5D, EuroHIS-8, PROMIS tai WHOQOL-BREF.

4. Henkilöstötyytyväisyysmittarit:

- Henkilökunnalta kysytään kuukausittain:
  - Kuinka tyytyväinen olit työhösi tällä viikolla? 0-10
  - Kuinka kuormittunut olit töissäsi tällä viikolla? 0-10

Johtopäätökset ja tärkeimmät opit

- Työkyvyn tuen palveluita järjestettäessä on tärkeää, että hyvinvointialue, TE-palvelut, Kuntakokeilu ja kunta (oppilaitokset, työllisyyden hoito), työterveyshuolto, järjestöt ja Kela muodostavat yhteistyössä käsityksen satakuntalaisten työkäisten hyvinvoinnin tilanteesta ja esittävät alustavan suunnitelman ja toimenpiteet hyvinvointikertomukseen.
- Hyvinvointikertomukseen kirjataan työkyvyn tuen palveluiden tavoitteet ja tahtotila, kuvataan suunnitellut toimet ja yhteistyö toimijoiden välillä, sekä sovitaan yhteistyökäytännöistä ja koordinoitivastuusta organisaatioiden välillä.
- Työkyvyn tuen varhaisiin palveluihin panostamalla voidaan pitkällä aikavälillä vaikuttaa siihen, että asiakkaiden työllistymissuunnitelmissa huomioidaan terveydentila ja heille pystytään tarjoamaan tarkoituksenmukaisia työllistymistä tukevia palveluja oikea-aikaisesti.
- Pitkällä aikavälillä voidaan estää myös asiakkaiden toistuvia palveluihin ohjautumisia, keskenjääneitä selvittelyjä ja palveluista putoamisia. Kun ohjaus hoitoon ja kuntoutukseen tehostuu, niin asiakkaan tarvitsemien palveluiden puuttumisesta johtuva syrjäytyminen vähenee.
- Pitkällä aikavälillä voidaan vaikuttaa myös siihen, että raskaiden ja korjaavien palveluiden tarve vähenee.

Johtopäätökset ja tärkeimmät opit

- Painopisteen siirtäminen varhaisempaan vaiheeseen edellyttää sitä, että tunnistetaan ja tartutaan työttömyyden pitkittymisen riskitekijöihin sekä työkyvyttömyyden uhkaan
  - Otetaan käyttöön nivelvaiheen toimintamallit (osatyökykyisyyden tunnistaminen, ennakoiva tuki työllistymiseen, terveydenhuollon palveluiden saumaton jatkuminen).
  - Tunnistetaan ja tartutaan työkykyyn vaikuttaviin sairauksiin, ohjataan työkyvyn tuen palveluihin
  - Selkiytetään osaamista, työnjakoa ja yhteistyötä työkykyasioissa toimijoiden välillä
    - sosiaali- ja terveydenhuollon välillä
    - perusterveydenhuollon/työkykytiimien/työttömien terveydenhuollon /opiskeluterveydenhuollon/ erikoissairaanhoidon välillä
- Palveluiden koordinointi ja asiakkaan saama riittävän pitkäkestoinen tuki estää toistuvia palveluihin uudelleenohjautumisia.
- Tasalaatuisuuden ja vaikuttavan toiminnan aikaansaamiseen edellytys on, että sote-ammattilaisilla on yhtenäiset, yhteisesti sovitut toimintakäytännöt lakisääteiseen työ- ja toimintakyvyn arviointiin ja seurantaan.

Johtopäätökset ja tärkeimmät opit

- Työkyvyn tuki on oikeasti yhteistyötä.
- Yhteistyön avulla voidaan varmistaa työkyvyn tuki muuttuvissa tilanteissa, erityisesti erilaisissa nivelvaiheissa.
- Monialainen ja moniammatillinen yhteistyö tarvitsee johtamista.
- Verkostoyhteistyön työnjaosta ja vastuista pitää sopia yhdessä.
- Verkostolla pitää olla yhteinen näkemys toiminnan tavoitteista.
- Pitää olla yhteistä tahtotilaa muuttaa asioita.

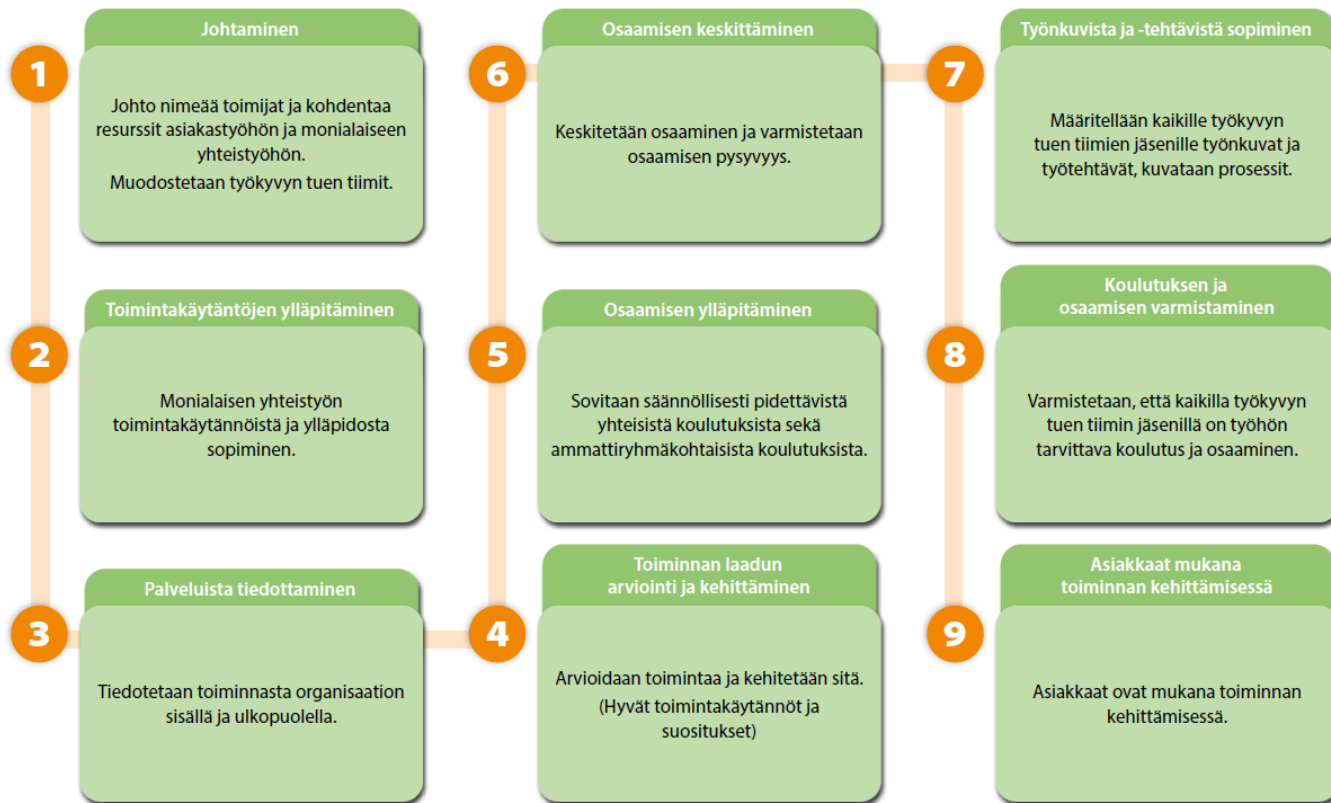
Ehdotukset jatkotoimenpiteiksi

Suositus hyvinvointialueelle työkyvyn tuen palveluiden järjestämisestä

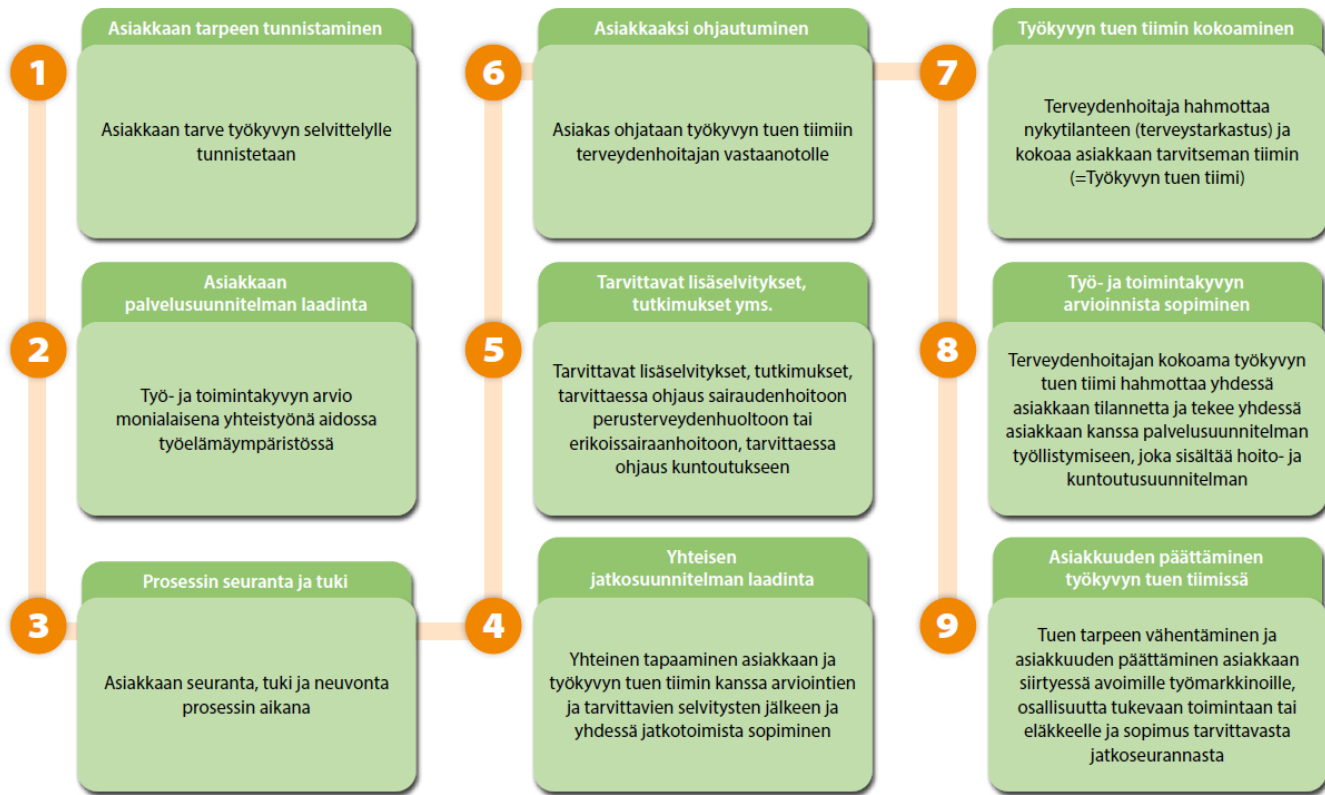
Ehdotukset jatkotoimenpiteiksi

Suositus työkyvyn tuen tiimitoiminnan käynnistämisestä organisaatiossa

Ehdotukset jatkotoimenpiteiksi

Suositus työkyvyn tuen tiimin prosessin toiminnasta

Yhteyshenkilöt ja linkit

Tiia Nieminen, projektipäällikkö, tiia.nieminen@satasairaala.fi

Paula Nurmi, projektisihteeri, paula.a.nurmi@satasairaala.fi

**Huom. 1.1.2023 alkaen sähköpostiosoitteet muuttuvat sata.fi –
päätteisiksi.**

Työkykyä Satakuntaan –hankkeen internet-sivuilta löytyvät kaikki hankkeessa julkaistut raportit, selvitykset ja pilottien raportit. Sivuilta löytyy myös linkit Innokylään-

<https://www.satasairaala.fi/tutkimus/kaynnissa-olevat-hankkeet/tyokyky-satakuntaan/kehittaminen>

**” Parhaatkaan rakenteet eivät riitä,
jos meillä ei ole yhteistä tahtotilaa.”**

**” Rakennetaan Satakuntaan yhdessä
sellaiset työkäisten työkyvyn tuen
palvelut, joilla tuetaan ja pidetään
huolta kaikkien työkyvystä.”**

”Muutos tehdään yhdessä!”